

BARNEOMBUDETS STRATEGI 2019-2021

BARNEOMBUDET

Forord

Norge er et godt sted å vokse opp for de fleste barn. Det er generell politisk enighet om å prioritere barn og unges oppvekstkår, og Norge har tatt mange viktige skritt for å sikre barns rettigheter. FNs barnekonvensjon er inkorporert i norsk lov, og i 2014 fikk Grunnloven en egen bestemmelse om barns rettigheter. Dette gir høy rettslig status og høy bevissthet om barns rettigheter.

Til tross for dette, gjenstår det viktige tiltak på flere områder. Jeg ser at barn i sårbare situasjoner har størst risiko for å oppleve brudd på sine rettigheter.

I arbeidet hos Barneombudet legger vi stor vekt på barn og unges erfaringer. Deres innspill spiller en viktig rolle i hva vi skal mene i den enkelte sak. Barna er våre eksperter, det er de som er eksperter på sin barndom og sine erfaringer.

Barneombudet har en unik posisjon i det norske samfunnet. I tillegg til å ha direkte dialog med barn og god mulighet til å påvirke beslutningstakerne, har vi mulighet for å få innsyn i enkeltsaker som gjelder barn. Vi kan derfor innhente mye viktig informasjon i vårt arbeid. Jeg er opptatt av at vi i arbeidet vårt skal prioritere å hjelpe flest mulig barn. Å arbeide for å få gjennomslag for lover, regler og systemer som er til det beste for barn, blir derfor viktig.

Vi har valgt ut fire satsingsområder som vi ønsker å ha størst oppmerksomhet på fremover. Jeg har hatt en rekke møter med eksterne aktører, og i arbeidet har vi også fått innspill fra barn og unge selv. I tillegg har jeg hatt med meg mine egne erfaringer fra justissektoren. Vi har hatt interne samlinger der vi har diskutert hva vi ønsker å gjennomføre de neste årene, og ikke minst hvordan vi best kan bruke min rolle som ombud til å fremme barns rettigheter.

Barneombudet har et bredt mandat. Det er mange viktige problemstillinger å gripe fatt i, og vi har vært nødt til å prioritere. Selv om vi har valgt ut fire satsingsområder i årene som kommer, så er det andre viktige prosesser vi fortsatt vil følge tett. Det gjelder spesielt arbeidet med vold mot barn, skolemiljø og implementering av barnekonvensjonen.

Jeg ser frem til et godt samarbeid og til spennende oppgaver for barns rettigheter i årene som kommer!

Inga Bejer Engh

Vårt samfunnsoppdrag

Barneombudet er et nasjonalt, uavhengig overvåkingsorgan for barns rettigheter. Vi er administrativt underlagt Barne- og familiedepartementet, men vi kan ikke instrueres og vi velger selv våre prioriteringer. Barneombudets mandat er avgrenset til barn under 18 år.

Lov om barneombud sier at vi skal arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt hensyn til på alle samfunnsområder. Vi skal særlig følge med på at lovgivningen som skal verne om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktel-

ser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter.

Barneombudet skal på eget initiativ, eller som høringsinstans, ivareta barns interesser i forbindelse med planlegging og utredning på alle områder. Vi skal foreslå tiltak som kan styrke barns rettsikkerhet og følge med på om endringene er gode for barn.

Vi arbeider etter [lov om barneombud \(barneombudsloven\)](#) og [forskriften om instruks for barneombudet](#).

Våre satsingsområder

Barneombudet har definert fire satsingsområder for de neste tre årene, og hvert område har flere hovedmål. Målene vi har kommet frem til skal vi operasjonalisere i våre årlige virksomhetsplaner i hvert av de tre årene strategien gjelder.

SATSINGSOMRÅDE #1

ARBEIDE FOR Å FOREBYGGE UTENFORSKAP BLANT BARN OG UNGE

*1. Flere barn og unge skal ha mulighet til å oppleve
inkludering og mestring*

2. Unge lovbreakere skal få god oppfølging

*3. Barn med behov for hjelp fra flere tjenester skal få god
tverrfaglig oppfølging*

Utenforskap innebærer at enkeltpersoner eller grupper står på siden av fellesskapet, og ikke opplever tilhørighet. Uansett hva som er årsakene til utenforskap, er det grunn til bekymring for de barna som opplever dette. Vi vet at det kan ha store konsekvenser for livene deres, og for deres utdanningsmuligheter, helse, deltakelse i arbeidslivet og i samfunnet ellers.

Barneombudet er derfor opptatt av at myndighetene legger til rette for at barn skal ha mulighet til å oppleve inkludering og mestring både i hjemmet, på skolen og gjennom fritidsaktiviteter.

Blant problemstillingene vi ønsker å se nærmere på, er utenforskap for barn som vokser opp i familier med lav inntekt, barn med innvandrerbakgrunn og unge lovbreakere. Samtidig vil vi fortsette vårt arbeid med mobbing og skolemiljø.

En viktig forutsetning for å unngå utenforskap, er at tjenester i ulike sektorer samarbeider for å hjelpe barn som har sammensatte behov. Barneombudet vil arbeide for å få til endringer som sikrer samarbeid i lovverk og i praksis.

SATSINGSOMRÅDE #2

ARBEIDE FOR BEST MULIG PSYKISK HELSEHJELP TIL BARN OG UNGE

1. Barn og unge skal ha et lett tilgjengelig tilbud

om psykisk helsehjelp

2. Barn og unge skal få et godt tilpasset behandlingstilbud

i spesialisthelsetjenesten for psykisk helse

En stor andel barn og unge opplever å ha psykiske plager. Dette kan gå ut over deres hverdag, og noen står også i fare for å utvikle mer alvorlige og langsiktige problemer. Det er svært viktig at barn har lett tilgang til et psykisk helsetilbud i kommunene, slik at de får hjelp der de bor.

Etter helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunene sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, får tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Gjennom Barneombudets samtaler med barn og unge er det grunn til å tro at det er mange som i dag ikke har et godt nok tilbud om lavterskel psykisk helsehjelp. Dette vil vi arbeide for i årene som kommer.

I tillegg til gode tilbud i kommunene, er det avgjørende at barn og unge som har behov for hjelp fra spesialisthelsetjenesten innenfor psykisk helse, får et godt og tilpasset tilbud.

Barneombudet har mottatt innspill knyttet til spesialisthelsetjenestenes kapasitet, ressurser, inntakskriterier, arbeidsmetoder og kompetanse. I tillegg er det viktig med god psykisk helsehjelp til de barna som er i svært utsatte situasjoner, som barn under offentlig omsorg og barn i konflikt med loven.

Vi ønsker å se nærmere på hvordan barn og unge opplever spesialisthelsetjenesten for psykisk helse, og hvordan den fungerer for barn og unge i dag.

SATSINGSOMRÅDE #3

ARBEIDE FOR Å BEDRE SITUASJONEN FOR BARN OG UNGE I BARNEVERNET

1. Barnevernets kompetanse og ressurser skal bli styrket

2. Barn under barnevernets omsorg skal få riktige tiltak

med god kvalitet

Det er et nasjonalt ansvar å sikre barn en trygg oppvekst. Barnevernet har komplekse og vanskelige oppgaver, og hvordan de utøver myndigheten sin har stor betydning for et barns videre liv og utvikling. Når staten har valgt å delegere denne viktige oppgaven til kommunene, er det særlig viktig at nasjonale myndigheter følger tett med på kvaliteten på arbeidet. I tillegg må de følge med på om tjenesten til enhver tid har den kompetansen og de ressursene som trengs for å fylle denne viktige samfunnsoppgaven.

Det pågår for tiden store reformer på barnevernsfeltet. Kommunene skal få store og nye oppgaver, og barnevernloven er under revidering. Dette skjer samtidig

med at vi vet at barnevernet har mange utfordringer. Flere forskningsrapporter, tilsyn, offentlige utredninger og erfaringer fra barn og unge har pekt på behovet for økt kompetanse og mangelen på ressurser i det kommunale barnevernet.

Forskning og tilsyn viser at barn i kontakt med barnevernet ikke alltid får de tiltakene de har krav på, og at tiltakene ikke alltid er av god nok kvalitet. Dette gjelder spesielt for barn som plasseres i fosterhjem eller på institusjon. Barneombudet vil arbeide for at den hjelpen barnevernet gir er av best mulig kvalitet, og i tråd med barn og unges rettigheter etter barnekonvensjonen.

ARBEIDE FOR EN TRYGGERE DIGITAL HVERDAG FOR BARN OG UNGE

1. Arbeidet for å sikre barn en trygg digital hverdag skal

være godt samordnet

2. Barn skal ha god nok kompetanse til å ha en trygg,

digital hverdag

3. Barn skal få god hjelp når de opplever negative

hendelser digitalt

De fleste barn og unge i Norge har tilgang til mobil, PC og andre digitale hjelpemidler, og mange tilbringer mye tid på nett og mobil. Dette gir mange muligheter for barn og unge, men også enkelte risikoer. Barn kan bli utsatt for ulike farer på nett, som mobbing, hatefulle ytringer og seksuelle overgrep.

Det har de siste årene vært en stor økning i antall straffesaker der barn deler nakenbilder av hverandre på nett, og saker der barn utsettes for seksuelle overgrep av voksne på nett. Mange av disse sakene har store konsekvenser for de barna det gjelder. Å øke straffene er ikke alene et svar på problemene. Det er viktig å satse på forebygging, og å øke kunnskapen både hos

voksne og barn.

Barn og unge etterlyser selv mer kunnskap om hva som er greit og ugreit på digitale plattformer, og om hvem som kan hjelpe dem om noe skjer. En trygg digital hverdag krever at barn og unge har god digital dømmekraft, og noen som hjelper dem når de opplever negative ting i digitale medier. Mange jobber med problemstillingen, men etter vår oppfatning er arbeidet lite helhetlig. Vi ser arbeidet er for sektorisert, og at det er behov for bedre samordning og mer forskning om hva som virker. Vi vil derfor ta initiativ til en felles innsats for å få en tryggere digital hverdag for barn.

Arbeidsmetoder hos Barneombudet

Barneombudet har flere virkemidler for å løse oppgavene:

1. OVERVÅKING

Overvåking bruker vi for å samle og bearbeide kunnskap gjennom informasjon fra barn og unge, forskning på området, møter med organisasjoner, innsyn i enkeltsaker og medvirkningsprosesser med barn og unge. På bakgrunn av dette lager vi rapporter og annen skriftlig dokumentasjon som vi bruker overfor politiske myndigheter og samfunnet for øvrig.

2. PÅVIRKNING

Påvirkning bruker vi for å gi informasjon om Barneombudets syn i faglige spørsmål - gjennom møter med offentlige myndigheter og politikere, høringsvar, brev til offentlige myndigheter, innspill til offentlig nedsatte utvalg, anmodninger om tilsyn, innspill i høringer i stortinget, og ellers gjennom vårt

kommunikasjonsarbeid.

3. OPPLÆRING

Opplæring bruker vi for å bidra til at offentlige myndigheter skal ha nødvendig kunnskap om barnekonvensjonen. Dette gjør vi gjennom foredragsvirksomhet om barnekonvensjonen, nettsider som gir informasjon om barns rettigheter og samarbeid med aktører som kan bidra til å spre informasjon om barns rettigheter.

4. VEILEDNING

Veiledning bruker vi for å bidra til at privatpersoner, fortrinnsvis barn og unge, skal kunne ha noen å henvende seg til om de ikke opplever å bli hørt av offentlige myndigheter. Barneombudet behandler ikke enkeltsaker, men vi svarer på alle henvendelser fra privatpersoner der vi veileder og henviser til riktig instans.

Barns medvirkning

Barn og unge er våre eksperter, og deres erfaringer er en viktig kilde til informasjon for oss i vårt arbeid.

Vi arrangerer jevnlig ekspertmøter om aktuelle tema, der vi henter inn barn og unges erfaringer. Dette gjør vi enten i samtale med den enkelte, eller i gruppesamtaler. I tillegg har vi møter med for eksempel barne- og ungdomsråd, og besøker skoler og andre institusjoner for å få innspill fra barn og unge selv. Vi involverer også barn og

unge når vi ansetter medarbeidere hos Barneombudet, og i arbeidet med planer og strategier. I dette arbeidet bruker vi metoder fra vår egen «Medvirkningshåndbok». Denne håndboken kan alle bruke, og du finner den på [våre nettsider](#).

Barneombudets rolle i barns medvirkning er også å bidra til at barn og unge blir hørt av andre offentlige instanser, og å sørge for at vi har et regelverk som ivaretar dette.

